

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра новітньої історії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917-1921 рр.
У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ

для студентів

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
спеціальність **014 Середня освіта**
освітній рівень **Перший (бакалаврський)**
освітня програма **Середня освіта (історія)**
вбірковий блок **Вчитель історії в спеціалізованій школі з поглибленим вивченням суспільно-гуманітарних дисциплін**
вид дисципліни **вбіркова**

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	<u>6</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри новітньої історії України Савченко Г. П.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник(и): Савченко Г. П. кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри новітньої історії України

(підпис)

(Андрій ПИЖИК)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » 06 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Наталія ТЕРЕС)
(прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – опанування здобувачами освіти суті історичних процесів, що відбувалися в Україні впродовж національної революції 1917-1921 рр., усвідомлення їх об'єктивного характеру, взаємозв'язку та взаємозалежності, а також закономірностей розвитку, ролі об'єктивних та суб'єктивних чинників в історії; вміння працювати із вітчизняними та зарубіжними історичними джерелами пов'язаними з дослідженням історії України періоду визвольних змагань 1917-1921 рр..

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* сучасні методи історичного пізнання; історичний термінологічно-понятійний апарат; характер і особливості історичного процесу в Україні.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних технічних засобів; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Під час опанування навчальної дисципліни вивчаються етапи національно-демократичної революції українського народу та боротьби за незалежність в 1917-1921 рр.: Української Народної Республіки (Українська Центральна Рада), Української Держави, Української Народної Республіки (Директорія), Західноукраїнської Народної Республіки. Аналізуються державотворчі процеси означених періодів, внутрішня та зовнішня політика урядів України, боротьба проти зовнішньої агресії. Особливу увагу приділено діяльності українського народу, спрямованої на побудову та захист Української державності.

4. Завдання (навчальні цілі) – здатність здійснювати аналіз явищ і подій історії України 1917-1921 рр. застосовуючи принципи та методи історичної науки; формування вмінь студентів системно й історично аналізувати економічні, соціальні, політичні і духовні явища і процеси, що відбувалися в Україні впродовж національної революції; вироблення навичок компаративного бачення розвитку України в контексті світових процесів; усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому України та світу та на сучасному етапі.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів Української революції 1917-1921 рр.	Лекція	Залік, набрання не менше 60 % балів	5%
1.2	Знати основні тенденції історичного розвитку України в конкретні історичні періоди	Лекція	Залік, набрання не менше 60 % балів	5%
1.3	Знати найважливіші факти, події та процеси Української революції 1917-1921 рр.	Лекція, самостійна робота, контрольна робота	Есе, набрання не менше 60 % балів; Контрольна робота, набрання не менше 60 % балів	15%

2.1	Вміти всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури з історії України 1917-1921 рр.	Семінарське заняття, контрольна робота	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; Контрольна робота, набрання не менше 60 % балів	15%
2.2	Вміти інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті	10%
2.3	Вміти досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби	Семінарське заняття, самостійна робота	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; Есе, набрання не менше 60 % балів	10%
2.4	Вміти робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи	Лекція, семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; Залік, набрання не менше 60% балів	10%
2.5	Вміти з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них	Лекція, семінарське заняття, контрольна робота	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; Контрольна робота, набрання не менше 60% балів	15%
2.6	Вміти виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації	Самостійна робота	Есе, набрання не менше 60 % балів	5%
4.1	Приймати і обґрунтувати рішення, що дозволяють виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до Української революції 1917-1921 рр.	Лекція, контрольна робота	Контрольна робота, набрання не менше 60% балів; Залік, набрання не менше 60% балів	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	4.1
Програмні результати навчання										
Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів	+	+			+					
Знати та розуміти основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки, орієнтуватися на її сучасні досягнення		+		+			+	+	+	+
Вміти пояснити та провести аналіз суспільних явищ, процесів і тенденцій у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства	+		+	+	+	+		+		+
Вміти характеризувати об'єктивно та неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів		+	+			+	+			+
Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів				+	+		+	+		+
Уміти проводити дискусію та аналіз найбільш значних подій, фактів, явищ в історії України	+		+	+	+	+	+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Робота на семінарських заняттях*: РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.4, РН2.5 – 40 балів/24 бали *.

2. *Самостійна робота (есе)*: РН1.3, РН2.3, РН2.6 – 20 балів/12 балів *.

3. *Контрольна робота*: РН1.3, РН2.1, РН2.5, РН4.1 – 20 балів/12 балів *.

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання - залік;

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом – **20 балів**;

- результати навчання які будуть оцінюватись – знання наукової хронології, періодизації і характеристики основних етапів Української революції 1917-1921 рр., основних тенденцій історичного розвитку України в конкретні історичні періоди, найважливіших фактів, подій та процесів Української революції 1917-1921 рр., вміння всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури, з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обгрунтовані положення і висновки про них, робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до новітньої історії України;

- форма проведення і види завдань – **письмовий залік**, в білеті 2 запитання, які потребують розгорнутої відповіді (кожна відповідь на запитання оцінюється від 0 до 10 балів);

- Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік не може бути меншою **12 балів**.

- Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **48 балів**.

7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, есе, контрольні роботи) і підсумковий контроль (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 80 балів; підсумковий контроль – 20 балів).

Змістовий модуль 1 Українська національна революція в 1917-1918 рр.			Змістовий модуль 2 Боротьба за Українську державу в 1918-1921 рр.			Залік
40 залікових балів (максимум) 24 бали (мінімум)			40 залікових балів (максимум) 24 бали (мінімум)			20 балів максимум
Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота	Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота	
20 максимум	10 максимум	10 максимум	20 максимум	10 максимум	10 максимум	
12 мінімум	6 мінімум	6 мінімум	12 мінімум	6 мінімум	6 мінімум	12 балів мінімум

Перелік видів аудиторної роботи на семінарських заняттях та їх оцінка (в балах)

На семінарських заняттях оцінювання здійснюється за **12-ти бальною**, яка в подальшому переводиться в залікові бали. Результати роботи на семінарському занятті оголошуються студентам індивідуально після кожного семінарського заняття.

<i>Види роботи на семінарському занятті</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
Доповідь на семінарському занятті	5
Доповнення на семінарському занятті	3
Участь у дискусії на семінарському занятті	3
Узагальнення, підведення підсумку семінарського заняття	2
Письмова самостійна робота на семінарському занятті	3
Експрес-контроль на семінарському занятті	1

Таблиця переведення балів у середньостатистичні показники

Бали за семінарське заняття	Середні бали
12	5,0
11	4,8
10	4,6
9	4,3
8	4,0
7	3,8
6	3,6
5	3,4
4	3,2
3	3,0
2	2,8
1	2,6

Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали.

Середній бал за роботу на семінарських заняттях (з одного змістового модуля)	
Залікові бали	Середній бал
20	5,0 – 4,9
19	4,8
18	4,7
17	4,6
16	4,5
15	4,4
14	4,3
13	4,2
12	4,1
11	4,0
10	3,9
9	3,8
8	3,7
7	3,5
6	3,5
5	3,4
4	3,3
3	3,2
2	3,1
1	3,0

Менша кількість балів набраних за роботу на семінарських заняття не зараховуються оскільки становлять менше 60 % і в залікові бали не переводяться

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми дисципліни в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем у формі написання есе з 1 та 2 змістових модулів дисципліни. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів.

7.2.2. Індивідуальне творче завдання – до 20 % балів.

Вимоги до есе:

- обсяг не більше 10 сторінок;

- самостійність у викладі матеріалу;

- здавати у роздрукованому вигляді і в електронному на адресу savchenko1917@gmail.com

Структура есе	Бали (максимум)
Актуальність обраної теми	1
Мета дослідження	1
Завдання наукової роботи	1
Аналіз джерельної бази та історіографії	2
Виклад фактичного матеріалу	2
Аналізу проблеми, самостійність висновків	3

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

По завершенні вивчення кожного змістового модулю студент (студентка) пише контрольну роботу. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій формі і виконується на останньому занятті із кожного змістового модулю курсу. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за контрольну роботу – 10 балів.

Студентка (студент), яка (який) з поважної причини пропустила (пропустив) контрольну роботу, зобов'язана (зобов'язаний) надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату її проведення.

Критерії оцінювання модульного контролю у вигляді контрольної роботи (2 теоретичні питання кожне з яких оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

Теоретичне питання:

а) глибоке розкриття теоретичного питання	5 балів;
б) повна коротка відповідь	4 бали;
в) неповна відповідь	2-3 бали;
г) незадовільна відповідь чи повністю відсутня	0-1 балів.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ЗАЛІК)

Перевірка результатів навчання здійснюється під час письмової підсумкової контрольної роботи (заліку), яка містить 2-а теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді.

Підсумкова контрольна робота (залік) студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів.

Відповідь на **теоретичне запитання** оцінюється від 0 до 10 балів відповідно до наступних критеріїв:

– глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання	– 9-10 балів;
– розкриття питання з фактологічною аргументацією	– 7-8 балів;
– неповне розкриття питання	– 4-6 балів;
– висвітлення окремого аспекту питання	– 1-3 бали;
– відсутність відповіді з питання	– 0 балів.

Студенти, які дали відповідь на всі питання залікового білету і набрали не менше 12 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання заліку.

При простому розрахунку отримаємо:

	Поточне оцінювання	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль 1				
Українська національна революція в 1917-1918 рр.				
1	Вступ. Джерела та історіографія курсу. Політика пам'яті в Україні. Тема 1. Україна напередодні національної революції 1917-1921 рр..	2	2	4
2	Тема 2. Українська Центральна Рада: шлях від автономії до незалежності	2	2	4
3	Тема 3. Універсали Української Центральної Ради	2		5
4	Тема 4. Боротьба Української Народної Республіки проти більшовицької агресії	2		4
5	Тема 5. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня політика	2	1	4
6	Тема 6. Зовнішня політика гетьмана П. Скоропадського	2		4
	<i>Контрольна робота 1</i>		1	
Змістовий модуль 2				
Боротьба за Українську державу в 1918-1921 рр.				
7	Тема 7. Директорія УНР: здобуття влади, державно-політичний курс	2	2	4
8	Тема 8. Внутрішня політика Директорії	2		4
9	Тема 9. Зовнішньополітична діяльність Директорії. Збройна боротьба за незалежність	2	2	4
10	Тема 10. Проголошення та державне будівництво Західно-Української Народної Республіки	2	2	4
11	Тема 11. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР	2		2
12	Тема 12. Причини та наслідки поразки Української національної революції	2	1	4
	<i>Контрольна робота 2</i>		1	
	Залік	2		
	ВСЬОГО	26	14	50

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **26 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **50 год.**

9. Рекомендована література та джерела:

Основна:

1. *Бойко О. Д.* Новітня історія України. 2014-2019 рр.: навчальний посібник. – К., 2020. – 160 с.
2. *Вербовий О. В., Слюсаренко А. Г.* Новітня історія України: Навчально-методичний комплекс для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2020. – 197 с.
3. *Енциклопедія історії України / Редкол.: В. А. Смолій (голова редакційної ради) та ін. – Т. 1-10. – К., 2004-2013.*
4. *Історія України: Новітня доба: навчальний посібник / А. Г. Слюсаренко, Г. П. Савченко, С. Ф. Пивовар, А. М. Пижик та ін.; Ред.: В. М. Литвин. – К., 2012. – 479 с.*
5. *Історія України: хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. – К., 2013. – 1 054 с.*
6. *Капелюшний В. П.* Здобута і втрачена незалежність: Історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917-1921 рр.). – К., 2003. – 637 с.
7. *Литвин В. М.* Історія України у 3-х т., 4 кн. / В. М. Литвин. – К., 2016. – Т. 3: Новітній час. 1914-2014. – Кн. 1. – 645 с.; Кн. 2. – 494 с.
8. *Нариси історії української революції 1917-1921 років: у 2 кн. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К., 2011. – Кн. 1 / В. Ф. Верстюк (кер.) та ін. – 2011. – 390 с.*
9. *Реснт О. П.* Українські визвольні змагання 1917-1921 років. – К., 2016. – 280 с.
10. *Солдатенко В. Ф.* Революційна доба в Україні (1917-1920 роки): логіка пізнання, історичні епізоди, ключові постаті. – К., 2012. – 521 с.

Додаткова:

1. *Архирейський Д. В.* Махновська веремія. Тернистий шлях Революційної повстанської армії України (махновців) 1918-1921 рр. – К., 2015. – 294 с.
2. *Гай-Нижник П., Лейберов О.* УНР у період Директорії: пошук моделі державного устрою (кінець 1918-1919 рр.). – Ніжин, 2013. – 212 с.
3. *Горліс-Горський Ю. Ю.* Холодний Яр: спогади осавула 1-го куреня полку гайдамаків Холодного Яру. – К., 2010. – 501 с.
4. *Гошуляк І. Л.* Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки). – К., 2009. – 467 с.
5. *Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. 1918-1920: Документи і матеріали: У 2 т., 3 ч. / В. Ф. Верстюк (відп. ред. і кер. упоряд.). – К., 2006. – Т. 1. – 687 с.; Т. 2. – 744 с.*
6. *Дяченко П. Г.* Чорні запорожці: спомини командира 1-го кінного полку Чорних запорожців Армії Української Народної Республіки. – К.; Вінниця, 2010. – 445 с.
7. *Західно-Українська Народна Республіка: до 90-річчя утворення / Редкол.: Я. Ісаєвич (голова) та ін. – Львів, 2009. – 717 с.*
8. *Кудлай О. Б.* Міністерство освіти УНР доби Української Центральної Ради: створення, структура, діяльність. – К., 2019. – 160 с.
9. *Лазарович М. В.* Етнополітика української влади доби національно-визвольних змагань 1917-1921 років: компаративний аналіз: монографія. – Тернопіль, 2013. – 759 с.
10. *Лободаєв В. М.* Революційна стихія. Вільнокозацький рух в Україні 1917-1918 рр. – К., 2010. – 671 с.
11. *Митрофаненко Ю. С.* Українська отаманщина 1918-1919 років. – Кіровоград, 2015. – 237 с.
12. *Монкевич Б. Г.* Похід Болбочана на Крим: спогади сотника Армії УНР та його бойових побратимів – К., 2014 – 268 с.
13. *Омелянович-Павленко М. В.* Спогади командарма (1917-1920). – К., 2007. –

608 с.

14. *Пиріг Р. Я.* Відносини України і Центральних держав: нетипова окупація 1918 року. – К., 2018. – 358 с.

15. *Савченко В. А.* Павло Скоропадський – останній гетьман України. – Харків, 2008. – 381 с.

16. *Сергійчук В. І.* Неусвідомлення України: ставлення світу до Української державності: погляд у 1917-1921 рр. з аналізом сьогодення. – К., 2012. – 872 с.

17. *Скоропадський П.* Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – К.; Філадельфія, 1995. – 493 с.

18. *Тинченко Я. Ю.* Війська Ясновельможного Пана Гетьмана. Армія Української Держави, травень – грудень 1918 р. – К., 2014. – 151 с.

19. Україна крізь віки. У 15-ти тт. / За заг. ред. В. А. Смолія; НАН України. Інститут історії України. – Т. 10: Рубльов О. С., Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. / О. С. Рубльов, О. П. Реєнт. – К.: Альтернативи, 1999. – 320 с.

20. Українська Держава (квітень – грудень 1918 року). Документи і матеріали. У 2 т. / Упоряд.: Р. Пиріг (керів. та ін.) Ред. кол.: В. Верстюк (відп. ред.) та ін.. – К., 2015. – Т. 1. – 790 с.; Т. 2. – 412 с.

10. Додаткові ресурси:

<http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України

<http://history.org.ua/> - Інститут історії України НАН України

<http://archeos.org.ua> – Інститут української археографії та джерелознавства імені М. М. Грушевського

<http://ipiend.org.ua> – Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені

І. Ф. Кураса НАН України

<http://uinp.gov.ua> – Український інститут національної пам'яті